

P r o t o k o l l nr. 16

RAT. "Estonia" kunstinõukogu koosolekust 28.dets.1970.a.

P ä e v a k o r d:

1. Ooperi "Roosikavalier" lavastuse vastuvõtmine
2. Teatri loominguliste töötajate erialasest ja poliitilisest enesetäiendamisest.

Koos olid: Hammer, N.Järvi, Raudsepp, Väljaots, Järvela, Roosa, V.Järvi, Mägi, Mikk, E.Tamberg, L.Tormis, Žigurs, V.Aren, Karell, Metsaalt, Ojamaa, Matesen, Peetri, V.Laul.

Hammer: Teater on saanud hakkama suure ja tore teosega. Seda võib nimetada võiduks. Ei kujutanud ette teose raskust. Nüüd aga võime roomuga märkida, et kollektiiv sai ülesandega hästi hakkama. Kvalitatiivne edasimineku. Võib arvata, et see lavastus ei rikasta ainult muusikahuvilisi vaid saame ka uut vaatajaskonda juurde.

Aren: Kas lavastus mahtus finantsiliselt oma raamidesse, või on ülekulu? Kui pikka iga ennustate?

Hammer: See oleneb kvaliteedist ja esitusest. Aga ette ei oska midagi öelda.

Aren: Võtan oma isiklikust seisukohast. Arvan, et ei lähe.

Tamberg: Ääretult raske. Ülesanne suur: pikk ja nõudlik. Seda tüüpi muusika, mida enne ei ole tehtud. Verdi muusika on juba selge, kuid R.Straussi pole varem olnud. Orkestripartii raske. Viimase 5 a.jooksul on aga orkester küpsenud. Praegu hästi tubli. Arvan, et varem ei oleks sellega toime tulnud. Etendus kohutavalt raske. Tuleb kogu aeg teha maksimum pingega.

Lauljatest ei oska rääkida. Maistel hiigelroll.

Etenduse stiili mottes. Tahaks, et oleks ühtsem ja muutuks kerguse poole. Tekst ei kosta. Orkestrit ei saa ka vaiksemaks teha. "Vanemuise" akustikas oleks küll vist parem. Siin aga pea-aegu tekstist üldse ei saa aru. Need kohad, kus on piano, seal veel vaiksemalt. Kõla küllus hakkas väsitama. Minu isikliku maitse jaoks on seda palju. Mina ei suuda nii kaua teatris istuda. Mulle sai muusikast küll. Kui saaks ühtsustada, edasimineku iroonia suunas.

N. Järvi: Orkester on teatris ainuke kollektiiv, kellel on nii suur töömaht. Nad on küll koormatud. Raske tükk ja ühtlasi jooksev repertuaar ka. Niisuguse töö pinget juures ei tohi sellist tükki lavastada. Jooksva töö korvalt on on võimatu proovi teha. Suur saavutus kogu kollektiivile. Selle oleks pidanud palju varem lavastama. See on ülemineku ooper, kaasajale. Väga kasulik meie ooperi-

solistidele ja ka järgmistele lavastustele. Mis puutub teksti, siis see on nii tehtud, et ei tule muusikast läbi. Muusika on libreto peale kirjutatud. Siin ei aita diktsioon, see on juba kooli küsimus.

Tahaks küll väga kuulda teksti, kuna see on kohati väga vaimukas.

Tamberg: Nägin sama ooperit Budapestis ja pean ütleva, et Estonia oma on parem.

N.Järvi: Head hääled, kuid tekstist ei saanud aru. Meie Maiste, Tauts ja Haamer väga tublid.

L.Tormis: Ei talu hästi pikka ooperit, kuid siin ei olnud minul igav. Väga tore, et selline asi kavva voeti. Siin on ilusat laulmist ka. Pärts kaugemale jõutud. Mõne koha peal raskepärane. Ka stiili mõttes. Muutub mõnes kohas dramaatiliseks. Maistet peab väga kiitma, tema väga toremaid kohti. Häiris, et koht, kus kogu rahvas Maiste ümber keerleb. Natuke palju sagisid. Seal oleks midagi muud tahtnud. Solistide kohad paremad. Sonadest tigesti aru ei saa. Mulle tundub, et Maistest saab koige rohkem aru. Mõne koha peal orkester ka katab ära.

Üksikute katkendite järgi tundub, et tekst on väga vaimukas. Haameri ja Solovjova vahet ei näe. Üks peab olema närtsiv naine, teine aga noor tüdruk. U. Tauts väga tubli, väga raske rolliga hakkama saanud. Esimene voodistseen hakkab toesti väga vastu.

Ojamaa: Nähtavasti seda laadi teos oleks pidanud repertuaaris olema varem. Väsitav on esitajaile kui ka vaatajaile. Teater peaks hoolitsema selle eest, et ta kauem repertuaaris püsiks. Etenduste käigus muutub vabamaks. Orkestri jälgimine, see votab diktsiooni praegu alla. Enamus osatäitjaid head. Esimese vaatuse lõpp - Haamer ja Tauts - see dramaatiline, seda tuleks võtta palju kergemalt. Haamer viib osa läbi. Tautsi käte zestid - naise omad. Teiseks kostüüm ja ka jookstud. Lõpus ta meeldib. Ta võiks ikka poisilikuna mõjuda. Urve suudab kindlasti toime tulla oma osaga. Maiste osa mulle meeldib. Ei meeldi Solovjova. Parukas on tal hirmus vana. Tal ei ole niisuguse. Mingil määral võiks värvi anda. Kaal võib olla selles osas parem.

Kaks kohta häirisid: see, millest rääkis sm.Tormis ja ka alguses, kus kõik daami juurde tulevad. Palju tühja liikumist, sagimist liiga palju. Ka vandenou tegemise juures palju tühja jooksmist. Kuidas teos vaatajani jõuab? See oleneb esitusest - täpsus, ühtsus, etenduse kvaliteet.

Väljaots: Sügav kummardus Mägile ja Järvile, muidugi ka Renterile. Tohtu töö ära tehtud. Kuidas aga rahvale hakkab minema? Kas ei saaks kääre sisse panna, praegu liiga pikk. Üldiselt hea, kuid igav. Ei tea, mis teha? Misanstseenid väga head.

- N. Järvi: Tuleks kaks korda kuus mängida.
- L. Tormis: Tuleks rahvale rohkem sisse sööta, kuna tekstist ei saa aru. Siiski on see ilus ooper.
Kärpida kahjuks ei anna midagi. Tuleks teha lehes, raadios ja televisioonis rohkem reklaami.
Kassades voiks müüa kavalenti koos piletitega.
- Žigurs: Reklaam väga tähtis, kuid millegipärast raadio ja televisioon sellise asja vastu. Ometi peaksid just nemad propageerima.
Tuleks teha ka venekeelseid kavu, milles on pikemad sisuseletused.
- Hammer: See on tõesti õige. Venekeelsed kavad praegu meil väga lühikesed.
- P.Mägi: See asi nii ajalisel kui finantsiliselt meie plaani ei mahu lihtsalt rahahädas on Renter ime ära teinud. Samuti ka lühikese ajaga. Inimesed on töötanud ööd kui päevad, kõik armastavad oma rolle, kuigi alguses oli suhtumine teistsugune. Suur tänu teile koigile, kes sonavottudes asjasse hästi suhtusid. Eeldused on olemas.
Nüüd tekstist: on lauljaid, kelle kool ei võimalda paremat diktsiooni (Hammer), teiseks kellel üldse on halb diktsioon (Solovjova). Kolmas puudus on aga välditav. etenduste käigus. Praegu jäävad lihtsalt rütmile taha kinni, motte aktiivsus kaob ära.
Mis puutub muusikasse, siis meile on ta üleminek kuid ajaloog mitte.
Poisi või tüdruku roll, see on nimme kirjutatud. Kas publikule meeldib, ei tea? Maailmas läheb ta väga hästi (isegi Ameerikas).
Kui meie plaan võimaldab, siis aitaks ooperi mängimisest kuus üks kord. Enne seda on muidugi vajalik proovi teha. Reaetenduseks ta ei tohi muutuda. Kavalehel on veidi valesti kirjutatud - see on komöödia, mitte ooper.
- Tamberg: Võiks mängida üle mitme kuu, siis aga järjest mitu etendust. Siis tasub ta proove ära.
- Hammer: Nagu ma sõnavottudest aru saan, võime lavastuse vastu võtta. Toodud märkusi aga arvestame. Ühe-sonaga - täname lavastusbrigaadi ja ütleme etendusele "ne puha, ne pera".

II.

- Hammer: Tööpäev on väga pikk olnud ja järgmisest punktist ma räägiksin lühidalt.
Hea on, et kõik juhid on siin, sest see puudutab otseselt neid.
Üldse kasvatuslikud küsimused, eriti noorte näitlejate hulgas, on päevakorda tõusnud. Siia hulka kuuluvad nii distsipliin üldse kui ka poliitilis-eetiline kasvatus töö. Aeg-ajalt tuleb ka meil ette distsipliini rikkumisi ja käskkirju seina peale.

Me ju elame üksteise kõrval ja peame teineteist mõju-
tama. Eriti kunst. juhid.

Mis puutub erialadesse täiendam., siis on meil
abiks olnud teatriühing. Vahendeid leiame ja saame
abistada. On olemas balletide treening-tunnid ja hää-
leseade tunnid. Muidugi ei ole kõik nii hea, kui vaja.

Mis puutub poliitilise kasvatustöösse, siis sellega
on lugu palju halvem. On olemas poliitring, sellest
osavott on päris korralik. Loengutest osavott on aga
lubamatult väike. Oleme püüdnud võtta kavva aktuaal-
seid teemasid, mitte selleks, et kriipsukest teha,
vaid selleks, et inimesed oleksid teadlikud kõigist
meid ümbritseva elu probleemidest. On olemas inimesi,
kes võiksid meile anda põhjaliku ülevaate neist küsi-
mustest. Osavott peist üritustest peaks olema suurem
ja asjasse peaks tosisemalt suhtuma. Ükskoik, kas siis
näitleja, kunstnik, lavatöoline jne. Koik nad liigu-
vad ju meie ühiskonnas.

Praegu toimub meil teatris terve tsükkel loenguid
ballettile, milledest osavott on ka teistele lubatud.

Eesti NSV Teatriühing korraldab kõikidele teatri-
tele kohtumisõhtuid sm. Lentsmanni, Tonuristi ja
Veimeriga. Nendest üritustest peaks kindlustama osa-
võttu. Voiks veel nimetada demonstratsioonidest osa-
võttu: viimane kord oli see väga halb (Oktoobri pühade
demonstratsioon), suure teatri kohta liiga vähe kolle-
ktiivi liikmeid. Peaks tegema rohkem kollektiivseid
üritusi ja kokkutulekuid. Vana-aasta õhtul juba toimub
selline üritus ja osavõtjaid on küllaldaselt. Tuleks
teha omapoolseid ettepanekuid.

- Järvela: Tyndub, et peaks mõtlema väga loengute aja suhtes. See
voiks toimuda tööaja keskel, siis oleks osavott
kindlustatud.
- Žigurs: Kas see on õige, et teha tööajalt loenguid kogu kollek-
tiivile. Kas see õigustab end? Belkoige aga peaksid
olema juhid neil loengutel, sest iga juht vastutab
kollektiivi kasvatustöö eest teatris.
- Hammer: Nähtub, et sõnavõtte enam ei tule, lõpetan siis täna-
se koosoleku.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: